

ZA STVARNIJI RAZGOVOR O ČAŠI I KALEŽU

Iz pisanja Š. B.-a u GK br. 9. proizlazi, da bi glavni razlozi u prilog »čāše« bili »deklerikalizacija liturgije« te »tisućgodišnja hrvatska liturgijska tradicija«. Bez obzira na to, da mi se izraz »klerikalni«, kojim se Š. B. (svā je prilika, i sam klerik) u ovoj stvari na više mjesta služi, čini neprikladnim, treba reći, da se ipak radi o svetom činu, a ne o običnom jelu, zakusci ili gozbi. To nas međutim ne priječi, da se pritom ne bismo služili riječima iz dnevne upotrebe, ako one nisu baš vulgarne ili nedostojne. Među ove potonje čāša zacijelo ne ide. Ali današnje značenje riječi čāša jest upravo ono, koje navodi D. N. u istom broju GK, što svatko iz svakidanje upotrebe zna (a potvrđuju nam to i naši današnji rječnici). Prema tome, kalež — u usporedbi s današnjim značenjem riječi čāša — više odgovara onom »pijte iz njega svi«, iako je kalež uistinu dosad uglavnom bila riječ sakralnog karaktera.

Što se pak čāše u »tisućgodišnjoj hrvatskoj liturgijskoj tradiciji« tiče, trebalo je reći, da se to odnosi na staroslavenško (odnosno starohrvatsko) bogoslužje. Pri tome treba i opet kazati, da se je značenje riječi »čāša« u Hrvata razvijalo i mijenjalo. Čāša je u staroslavenškom kanonu značila posudu iz koje se pilo, dočim je u narodu (npr. na Krku) značila i znači zdjelu posebnog oblika, iz koje se jede. Tako se je u Misi na oltaru govorilo »čāša«, a u sakristiji i inače ta se je posuda zvala kalež. Kad se u jednom dopisu u spomenutom broju GK govori o »našoj« čāši i »tuđici« kaležu, valja reći, da je i jedna i druga riječ »tuđica« — jedna starija, druga mlađa, ali također čāsne starine, — a danas su one obje hrvatske riječi, pa njihovo podrijetlo s obzirom na njihovu upotrebu u Kanonu (i ovo je tuđica, što dotičnog dopisnika ipak ne smeta) nema nikakva značenja.

I. V.

Svoje pisanje potvrdio sam činjenicama. Facta loquuntur! Više ih navoditi nije potrebno. Zar sve ovo ne govori, da moramo imati više pravednosti i više bratske ljubavi, a manje egoizma i ekskluzivizma! Nemojmo biti na sablazan vjernicima i nevjernicima!

Dr Srećko Bošnjak